

V Bruseli 17. mája 2024
(OR. en)

9774/24

LIMITE

ENER 221
ENV 503
CLIMA 197

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Oznámenie REPowerEU: quo vadis? = výmena názorov

Na účely zasadnutia Rady pre dopravu, telekomunikácie a energetiku, ktoré sa uskutoční 30. mája 2024, delegáciám v prílohe zasielame dokument predsedníctva na rokovanie o uvedenej téme.

V nadväznosti na nevyprovokovanú a neodôvodnenú vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine prijali hlavy štátov a predsedovia vlád EÚ 10. a 11. marca 2022 Vyhlásenie z Versailles¹, v ktorom stanovili tento cieľ: čo najskôr ukončiť závislosť EÚ od dovozu ruského plynu, ropy a uhlia. V súvislosti s bezprecedentnou energetickou krízou v EÚ, ktorá mohla v nasledujúcich mesiacoch dramaticky zasiahnuť do energetickej bezpečnosti EÚ a vyvolať prudký nárast cien energie na celom kontinente, vedúci predstavitelia EÚ vyzvali Komisiu, aby navrhla plán REPowerEU s cieľom najmä a) urýchliť zníženie celkovej závislosti EÚ od fosílnych palív, pričom sa mali zohľadniť vnútroštátne okolnosti a rozhodnutia členských štátov týkajúce sa ich energetického mixu; b) diverzifikovať naše dodávky a trasy; c) ďalej rozvíjať trh s vodíkom pre Európu; d) urýchliť vývoj obnoviteľných zdrojov energie a schvaľovacie postupy v záujme urýchlenia projektov v oblasti energetiky; e) dokončiť a zlepšiť európske prepojenia plynárenských sústav a elektrických sietí; f) posilniť plánovanie EÚ pre prípad nepredvídaných udalostí v oblasti bezpečnosti dodávok a g) zlepšiť energetickú efektívnosť. Lídri EÚ tiež uviedli, že je potrebné zintenzívniť prácu s cieľom a) zabezpečiť dostatočné úrovne zásob plynu, b) monitorovať a optimalizovať fungovanie trhu s elektrinou; c) nasmerovať koordinované investície do energetických systémov a d) zlepšiť prepojenosť s bezprostredným susedstvom EÚ.

V máji 2022 Komisia prijala plán REPowerEU2 s tromi hlavnými cieľmi: i) šetriť energiou; ii) vyrábať energiu z obnoviteľných zdrojov a iii) diverzifikovať dodávky energie do EÚ.

Konečným cieľom plánu Komisie je najneskôr do roku 2027 sa postupne zbaviť závislosti od dovozu ruských fosílnych palív.³ Plán REPowerEU, ktorý vychádzal z Európskej zelenej dohody, bol spolu s núdzovými nariadeniami Rady kľúčovým nástrojom Európy na diverzifikáciu v záujme obmedzenia dovozu ruskej energie, a preto poskytol východisko z krízy. V tomto duchu sa v pláne REPowerEU vypracovali krátkodobé opatrenia na zníženie spotreby energie, stanovil sa silný dlhodobý rámec na zvýšenie energetickej efektívnosti do roku 2030 a urýchlila sa výroba energie z obnoviteľných zdrojov s cieľom posilniť energetickú bezpečnosť EÚ a dekarbonizovať hospodárstvo EÚ. Okrem štrukturálnych opatrení predložených v kontexte plánu REPowerEU sa prijalo aj niekoľko dočasných a mimoriadnych núdzových nariadení.

¹ [20220311-versailles-declaration-en.pdf \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52022DC0230).

² COM(2022) 230 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52022DC0230>.

³ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b27b8b93-725d-11ee-9220-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF.

Na základe plánu REPowerEU väčšina členských štátov výrazne znížila alebo postupne ukončila dovoz ruského plynu, ropy a uhlia, pričom niektoré sa postupne zbavili aj závislosti od jadrového paliva alebo elektriny z Ruska. Celkovo sa európskym spotrebiteľom podarilo ušetriť 125,2 miliardy metrov kubických plynu, pričom dopyt po zemnom plyne sa v období od augusta 2022 do marca 2024 znížil o viac ako 18 %. Za posledné dva roky sa EÚ podarilo tiež zabezpečiť, aby sa zásobníky plynu naplnili na dostatočnú úroveň pre občanov a priemysel, a zabrániť výpadkom a nedostatku elektrickej energie. S cieľom kompenzovať výrazný pokles dovozu ruského plynu (ktorý klesol zo 45 % celkového dovozu plynu do EÚ v roku 2021 na 24 % v roku 2022 a na 15 % v roku 2023) EÚ zvýšila dodávky plynu od iných medzinárodných dodávateľov, najmä Nórska a USA. Svoju úlohu v spoločnom úsilí EÚ o diverzifikáciu zohrala aj energetická platforma EÚ, ktorú Európska komisia spustila v decembri 2022. Mechanizmus agregácie dopytu a spoločného nákupu zriadený v rámci energetickej platformy EÚ v apríli 2023 prispel k naplneniu zásobníkov plynu pred zimnou sezónou 2023 – 2024. Plán REPowerEU viedol aj k zrýchleniu zavádzania projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a k úsiliu o energetickú efektívnosť. Z odhadov odvetvia⁴ vyplýva, že inštalovaná veterná a solárna kapacita sa v rokoch 2021 až 2023 kumulatívne zvýšila o 36 %, vďaka čomu sa počas dvoch rokov ušetrilo približne 24 mld. m³ plynu. Pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, konečná spotreba energie klesla v roku 2022 na 940 Mtoe, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2021 zníženie o 2,8 %. Rýchle dosiahnutie cieľov Európskej zelenej dohody podporujú aj ďalšie iniciatívy, ako je Akčný plán EÚ pre elektrizačné sústavy⁵, Akčný plán EÚ v oblasti veternej energie⁶, stratégia EÚ v oblasti slnečnej energie⁷, nové opatrenia týkajúce sa udeľovania povolení, charta veternej energie a slnečnej energie a zriadenie Európskej koalície na financovanie energetickej efektívnosti, ktoré pôsobia ako kľúčové faktory prechodu na čistú energiu. V záujme financovania potrebných investícií sa na vykonávanie plánu REPowerEU zmobilizovalo takmer 300 miliárd EUR, najmä prostredníctvom nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti⁸.

⁴ Zdroje: Eurostat, WindEurope, Solar Power Europe.

⁵ COM(2023) 757.

⁶ COM(2023) 669.

⁷ COM(2022) 221.

⁸ Nariadenie (EÚ) 2021/241.

Keďže **plán REPowerEU oslavuje dvojročné výročie**, Komisia nedávno uverejnila webovú správu, v ktorá obsahuje hodnotenie jeho vykonávania vrátane prehľadov zameraných na jednotlivé krajiny, a vydala dodatočné konkrétne usmernenia zamerané najmä na ďalšie urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie na celom kontinente a na znižovanie dovozu ruských fosílnych palív. Komisia prijala súbor nových a aktualizovaných odporúčaní a usmerňovacích dokumentov s cieľom zlepšiť a zefektívniť postupy udeľovania povolení a aukcie v súvislosti s obnoviteľnými zdrojmi.

Dva roky po prijatí plánu REPowerEU je jasné, že hoci sa výrazne znížil dovoz ruských palív do EÚ, EÚ sa podarilo zachovať si energetickú bezpečnosť. Na základe skúseností z energetickej krízy a vzhľadom na negatívne a niekedy rušivé vplyvy energetickej krízy na európskych občanov a priemyselné odvetvia bude v nadchádzajúcich rokoch potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na zvýšenie odolnosti EÚ a členských štátov voči využívaniu energie ako zbrane zahraničnými režimami, na zachovanie a posilnenie energetickej bezpečnosti a na stabilizáciu cien. Okrem toho zníženie štrukturálnej závislosti Európy od dovozu energie z Ruska výrazne zasiahne ruské vojnové hospodárstvo, čo bude v súlade s neochvejnou podporou EÚ pre Ukrajinu a jej občanov.

V tejto súvislosti by belgické predsedníctvo chcelo požiadať delegácie o ich názory na tieto dva aspekty:

- 1. S akými prekážkami sa stretávate pri postupnom ukončovaní dovozu energie z Ruska v súlade s Vyhlásením z Versailles a následným plánom REPowerEU?**
- 2. Aké ďalšie iniciatívy by sa mali zaviesť na podporu EÚ a jej členských štátov v úsilí o čo najskoršie zbavenie sa závislosti od ruských fosílnych palív?**